

Список використаних джерел:

1. Грабовська С., Єсип М. Проблема копіngu в сучасних психологічних дослідженнях. *Соціогуманітарні проблеми людини: психологічне здоров'я особи і суспільства*. 2010. № 4. 188-199.

КОМПОНЕНТИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗДО

*Соколов А.В., Бабенко І.В.
Полтава, Україна*

Головним пріоритетом у діяльності закладу дошкільної освіти є збереження життя та здоров'я вихованців та працівників. Війна негативно впливає на організацію освітнього процесу, це зумовлює потребу в гнучкій трансформації діяльності освітньої сфери на період дії воєнного стану. Передусім є необхідність забезпечення учасників освітнього процесу:

- розробити стратегію створення безпечного освітнього середовища в ЗДО;
- впроваджувати чіткі алгоритми дій у разі небезпеки;
- систематизувати навчання для педагогів та дітей щодо дій у різних ситуаціях;
- забезпечити комфортне перебування в укриттях та захисних спорудах учасників освітнього процесу;
- запобігати проявам фізичного та психологічного насильства;
- дотримуватися прав і норм фізичної, інформаційної та психо-соціальної безпеки.

Безпечне освітнє середовище забезпечує: наявність безпечних умов навчання та праці, комфортну міжособистісну взаємодію, сприяючи емоційному благополуччю учнів, педагогів та батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та наявність достатніх ресурсів для їх запобігання, дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу. Поняття «безпека в освітньому просторі ЗДО» включає в себе соціально-психологічний, фізичний та інформаційний компоненти.

Освітнє середовище навчального закладу не є ізольованим від зовнішніх і внутрішніх факторів, їх впливу, які можуть мати як позитивний результат, так і містити загрози, небезпеки та ризики, які можуть сприяти деструктивним змінам у ньому. Для протидії таким змінам, необхідно, щоб освітнє середовище навчального закладу було захищеним, безпечним. Відсутність єдиного визначення поняття «безпека освітнього середовища» зумовлена існуванням різних підходів до розуміння його сутності. Йдеться і про психологічний, і про екологічний, і про інформаційний аспекти цього поняття.

Показниками безпечного освітнього простору ЗДО в умовах воєнного стану є:

- обов'язкова наявність у закладі укриття, яке відповідає вимогам ДСНС;

- систематизований порядок оповіщення учасників освітнього процесу про небезпеку;
- чіткі інструкції для персоналу щодо реагування на небезпечні ситуації, загрози, план евакуації;
- апробована система навчання та тренування персоналу щодо дій в екстремальних ситуаціях, надання домедичної допомоги всім учасникам освітнього процесу;
- безпечна територія та система профілактичних заходів щодо мінної безпеки;
- оздоровча спрямованість освітнього процесу [1, с. 90].

Ознаками безпечного освітнього простору є якість міжособистісних взаємин, які визначають довіра, доброзичливість, схвалення, толерантність; захищеність усіх учасників освітнього процесу – відсутність насильства у всіх його видах, формах; комфортність - оцінка емоцій, почуттів та переживань, що домінують у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу, задоволення базових потреб дитини у допомозі та підтримці, збереженні та підвищенні її самооцінки, пізнанні та діяльності, розвитку здібностей і можливостей.

Для створення безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти необхідно враховувати такі аспекти:

- системність роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- забезпечення фізичної безпеки в закладі освіти: санітарії та гігієни, і організації укриття,
- створення безпечного інформаційно-цифрового освітнього середовища;
- забезпечення якісного харчування та розвиток культури харчування;
- розвиток сприятливого психологічного простору: ефективна комунікація, формування відчуття захищеності, протидія булінгу, психологічному насиллю, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації;
- реалізація принципів здоров'язбереження усіх учасників освітнього процесу в ЗДО [2, с. 112].

Щоб унеможливити насильство та створити безпечне освітнє середовище, кожен учасник освітнього процесу повинен мати уявлення не тільки про те, що вважають насильством, але як мінімізувати ризики та небезпеки і створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки референтного докільля. Це можливо лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності педагогів, дошкільників і батьків. Нерозвиненість системи психологічної допомоги в закладі освіти може призвести до неефективного психологічного супроводу дитини, а у педагогів – емоційного вигорання.

Таким чином, створення безпечного освітнього простору є системою необхідних умов та факторів для всебічного й гармонійного розвитку особистості вихованців, ефективної соціалізації та успішного переходу до активного шкільного життя.

Список використаних джерел:

1. Косенчук О.Г. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. № 1 (105). С. 90-101
2. Лугова М. С. Війна очима дітей дошкільного віку: шляхи збереження психічного здоров'я в умовах стресу. *Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти, (20 жовтня 2022 р.)* / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. с. 111–114.

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Соловей Л.В.
Полтава, Україна*

Процес вивчення хімії у закладах фахової передвищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства потребує розвиток творчої пізнавальної самостійності студентів. Управління процесом формування самоосвітніх компетентностей здобувачів освіти при вивченні хімії має ґрунтуватися на сукупності підходів:

- оптимальний відбір навчального матеріалу, де чітко розмежовано професійно орієнтовану, базову та додаткову інформацію (відповідно, подано основну й додаткову літературу);
- раціональність та системність у викладанні навчального матеріалу (новий матеріал актуалізується на початку вивчення теми, коли сприйняття найбільш ефективно);
- дозування навчального матеріалу з метою багатоступеневої переробки нової інформації;
- перехід від репродуктивної до творчої діяльності;
- створення умов для формування навичок користування набутими знаннями і вміннями в житті та професійній діяльності.

У процесі формування самоосвітніх компетентностей здобувачів освіти засобами навчальної дисципліни «Хімії» педагог має використовувати як традиційні так і інноваційні методи, форми та прийоми навчання, а саме:

- застосування елементів евристики у освітньому процесі, частково-пошукових та дослідницьких методів;
- управління колективною та груповою навчальною діяльністю;
- проведення інтерактивних вправ з метою мобілізації творчого мислення учасників освітнього процесу;
- індивідуалізація навчання, урахування особистісних особливостей студентів у процесі розробки завдань та індивідуальних творчих планів;
- застосування алгоритмів при розв'язуванні хімічних задач;